

KRM-factsheet

Abundantie en verspreiding van grijze en gewone zeehonden (D1C2)

Abundantie en verspreiding van grijze en gewone zeehonden

GES Component/Criteria	D1C2
Goede Milieutoestand (Art 9)	
Nederlandse omschrijving van de GMT	D1C2 ¹ De populatie van de grijze zeehond (H1364), gewone zeehond (H1365) en de bruinvis : (H1351) moet voldoen aan gunstige referentiewaarde voor de populatieomvang (FRP) vanuit de Habitatrichtlijn.
Geüpdate sinds de vorige MS	Ja, nieuwe GMT omschrijving vergeleken met de vorige rapportage van art 9 (2012)
Indicatoren (Art 8)	
Titel	Seal Abundance and Distribution
Reporting unit	Greater North Sea
Bron	OSPAR
URL	Zie https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/intermediate-assessment-2017/biodiversity-status/marine-mammals/seal-abundance-and-distribution/ , 'Assessment Method'

¹ In de factsheet: D1C1 abundantie en verspreiding van walvisachtigen is de beoordeling voor bruinvissen uitgewerkt.

Kernboodschap

OSPAR

Atlantische grijze en gewone zeehonden komen voor in de internationale Noordzee en de Keltische Zee. Het aantal gewone zeehonden blijft in het grootste deel van de internationale Noordzee stabiel of neemt licht toe, maar op een paar plaatsen neemt het af. Wat de reden van deze afname is, is onduidelijk. Het aantal grijze zeehonden neemt toe en in hun verspreiding treden geen schommelingen op

Aanvullende Nederlandse duiding

Hoewel de omvang van de populaties van de grijze zeehond en de bruinvis zich in Nederland positief ontwikkelt, is de staat van instandhouding van beide soorten volgens de Habitatrichtlijn matig ongunstig. In beide gevallen komt dit doordat de kwaliteit van het leefgebied als ongunstig is beoordeeld.

Toelichting Indicator

OSPAR

Zowel in de internationale Noordzee als de Keltische Zee worden regelmatig grijze en gewone zeehonden waargenomen. Omdat zeehonden hoog in de voedselketen staan, kunnen zij prima als indicator dienen om te bepalen hoe het met het mariene ecosysteem is gesteld. Deze beoordeling van de abundantie en verspreiding van beide soorten zeehonden is bedoeld om uit te maken of beide soorten gezond zijn en geen veranderingen in omvang vertonen die de natuurlijke schommelingen te boven gaan. In het verleden zijn de populaties afgenomen als gevolg van menselijke invloeden. Deze beoordeling helpt bij het ontdekken van trends in de mate waarin ze voorkomen.

Veel factoren zijn van invloed op de abundantie en verspreiding van zeehonden. Denk aan ziekte, competitie met andere soorten, veranderingen in hoeveelheden en het spreidingspatroon van prooidieren, en verstoring door of interactie met visserijactiviteiten. In de 20ste eeuw werd er op zeehonden gejaagd, met als gevolg dat ze in sommige gebieden helemaal zijn verdwenen. Tegenwoordig worden ze in de meeste Europese gebieden beschermd.

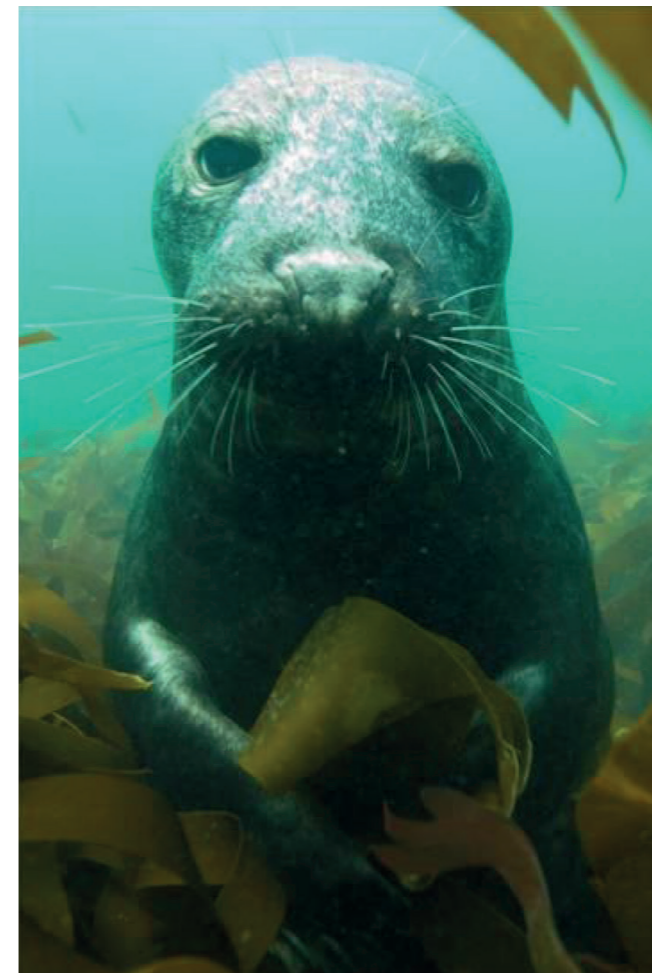
Verandering in hun verspreiding of afname van hun aantal kan een signaal zijn dat de populaties niet langer gezond zijn. In dat geval zijn nadere studies nodig om de oorzaken van die veranderingen aan te tonen en om vast te stellen of beheermaatregelen zijn vereist.

De beschermde status van de grijze en gewone zeehond is ook vastgelegd in de Europese Habitatrichtlijn (Council Directive 92/43/EEC).

Gewone zeehonden (met toestemming van Silje-Kristin Jensen, Sea Mammal Research Unit)

©OSPAR Commission/courtesy of Silje-Kristin Jensen, Sea Mammal Research Unit, 2017 <https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/intermediate-assessment-2017/biodiversity-status/marine-mammals/seal-abundance-and-distribution/>

Atlantische grijze zeehond (met toestemming van John Weinberg)

©OSPAR Commission/courtesy of John Weinberg, 2017 <https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/intermediate-assessment-2017/biodiversity-status/marine-mammals/seal-abundance-and-distribution/>

Resultaten

OSPAR

Deze beoordeling maakt gebruik van schattingen die afkomstig zijn van monitoringprogramma's die het aantal zeehonden tellen als ze aan land komen om te ruïen of hun jongen te werpen. De veranderingen in abundantie en verspreiding zijn beoordeeld in afzonderlijke stukjes kustgebied, de zogeheten beoordelingsgebieden (Assessment Units ((AU's)).

Abundantie en verspreiding van de grijze zeehond

Sinds 1992 komt de grijze zeehond in grotere aantallen voor in de internationale Noordzee (met uitzondering van AU's in Noorwegen) en in het Britse deel van de Keltische Zee. In die delen van de internationale Noordzee (uitgezonderd het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Noorwegen) waar voldoende gegevens beschikbaar waren, is het aantal grijze zeehonden dat in het voorjaar in de ruïging, aanzienlijk toegenomen sinds 1992. Het aantal plekken waar

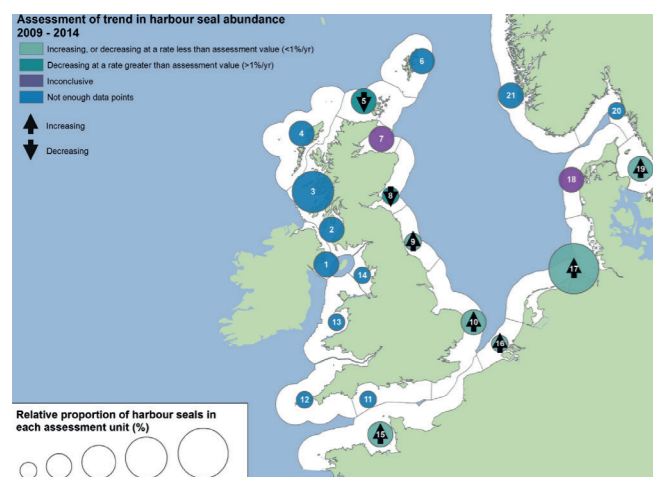
ze hun jongen ter wereld brengen, is in de periodes 2003-2008 en 2009-2014 over het algemeen toegenomen of op zijn minst gelijk gebleven.

Abundantie en verspreiding van de gewone zeehond

De gewone zeehond komt in de internationale Noordzee zowel gezien over de korte periode (2009-2014) als de langere periode (1992-2014) in grotere aantallen voor. Dat geldt voor alle AU's langs de kust van continentaal Europa en voor de oostkust van Engeland (Figuur 1 en 2). In de Waddenzee (AU17), waar meer dan 40 procent van alle gewone zeehonden in het beoordeelde gebied voorkomt, is hun aantal sinds 1992 verdrievoudigd. De toename langs de Belgische kust en in de Nederlandse Delta (AU16) is waarschijnlijk toe te schrijven aan migratie van zeehonden uit de Waddenzee en mogelijk ook uit Zuidoost-Engeland (AU10), en het Franse deel van de Noordzee en Het Kanaal (AU15). Elders in de internationale Noordzee overschreden de afnames in aantallen de streefwaarden, zowel gezien over een kort als een lang tijdsbestek. Het betreft hier een daling >1 procent per jaar, respectievelijk >25 procent, afgezet tegen het uitgangsjaar, in Oost-Schotland (AU8), de Noordelijke kust en Orkney (AU5) en Shetland (AU6). Voor de Moray Firth (AU7) gaven de cijfers geen uitsluitsel (Figuur 1 en 2). De oorzaken van deze afnames zijn onbekend, maar er loopt een diepgaand onderzoek naar in het Verenigd Koninkrijk.

Voor de meeste AU's in het Britse deel van de Keltische Zee waren onvoldoende gegevens beschikbaar om een beoordeling te kunnen maken (Figuur 1). In West-Schotland (AU3) zijn de aantallen gewone zeehonden aanzienlijk gestegen sinds 1992. Deze AU is goed voor meer dan 20 procent van het totale aantal gewone zeehonden in het beoordeelde gebied van de internationale Noordzee en de Keltische Zee. In de Westelijke Eilanden (AU4) en Noord-Ierland (AU1) zijn de aantallen sinds 1992 afgenomen, maar hebben ze de streefwaarden niet overtuigend overschreden. De aanwezigheid van gewone zeehonden op rust- en verblijfplaatsen is in de meeste AU's in de internationale Noordzee en het Britse deel van de Keltische Zee toegenomen of gelijk gebleven. Opmerkelijke uitzondering is Oost-Schotland (AU8), waar de abundantie drastisch is afgenomen sinds pakweg 2005. In deze AU is het aantal bezette gebieden teruggelopen van zeven (op een totaal van negen gemonitorde gebieden) in de periode 2003-2008 tot vier (op een totaal van zes gemonitorde gebieden) in de periode 2009-2014 (Figuur 2).

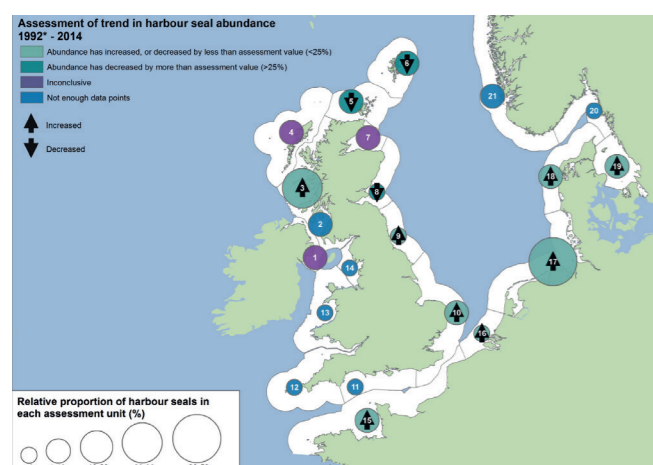
De betrouwbaarheid van de methodiek is matig tot laag en die van de beschikbaarheid van gegevens matig.

Figuur 1: Beoordeling van recente veranderingen in de abundantie van de gewone zeehond (2009-2014)

De getallen in elke cirkel hebben betrekking op de Assessment Unit ID (zie de lijst)

©OSPAR Commission, 2017 <https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/intermediate-assessment-2017/biodiversity-status/marine-mammals/seal-abundance-and-distribution/>

Figuur 2: Beoordeling van de veranderingen in de abundantie van gewone zeehonden, gezien over een langere periode (1992*-2014)

De getallen in elke cirkel hebben betrekking op de Assessment Unit ID (zie de lijst).

©OSPAR Commission, 2017 <https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/intermediate-assessment-2017/biodiversity-status/marine-mammals/seal-abundance-and-distribution/>

* 1992 is gebruikt als uitgangsjaar, maar in sommige Assessment Units is een later jaar gebruikt (in de lijst staat tussen haakjes welk jaar).

Lijst van Assessment Units (AU's)

1. Noord-Ierland (2002), 2. Zuidwest-Schotland (1996), 3. West-Schotland (1997), 4. Westelijke Eilanden, 5. Noordkust & Orkney (1993), 6. Shetland (1993), 7. Moray Firth (1994), 8. Oost-Schotland (1997), 9. Noordoost-Engeland (1994), 10. Zuidoost-Engeland (1995), 11. Zuid-Engeland (1997), 12. Zuidwest-Engeland (1997), 13. Wales (1997), 14. Noordwest-Engeland (1997), 15. Franse Noordzee & Kanaalkust, 16. Belgische Kust en Nederlandse Delta (2003), 17. Waddenzee, 18. Limfjord, 19. Kattegat, 20. Noordelijk Skagerrak en Oslo Fjord (1999), 21. Westkust van Noorwegen, ten zuiden van 62° NB (1999).

Conclusie

OSPAR

De grijze zeehond heeft zich in alle beoordeelde gebieden hersteld van de jacht die er in het verleden op hem is gemaakt. Gewone zeehonden gaan in delen van het noordoosten van het Verenigd Koninkrijk in aantal achteruit, maar in de meeste andere regio's zijn ze stabiel of nemen ze zelfs toe. Waarom ze in Orkney (AU5), Shetland (AU6), en Oost-Schotland (AU8) in aanzienlijke mate en al geruime tijd in aantal achteruitgaan is onbekend, maar er loopt een diepgaand onderzoek naar de mogelijke oorzaken. Eén mogelijke natuurlijke oorzaak is dat de gewone zeehond in toenemende mate concurrentie ondervindt van de grijze zeehond.

Aanvullende Nederlandse duiding

Op Noordzee-niveau vertonen zowel de gewone zeehond als de grijze zeehond populaties stabiele of stijgende trends, maar de aantallen zijn in Nederland nog steeds een fractie van omvang in het verleden.

Hoewel de omvang van de populaties van de grijze en gewone zeehond zich in Nederland positief ontwikkelt, is de staat van instandhouding van beide soorten volgens de Habitatrichtlijn matig ongunstig. In beide gevallen komt dit doordat de kwaliteit van het leefgebied als ongunstig is beoordeeld. Voor de grijze zeehond betreft het een gebrek aan beschikbaar land dat niet onder water komt te staan (zones langs de kustlijn) voor het opgroeien van pups.

Uit deze beoordelingen kunnen we concluderen dat de Goede Milieutoestand nog niet behaald is, er ligt met name nog een potentiële opgave op het gebied van de habitatkwaliteit voor de grijze en gewone zeehond.

Methode

OSPAR

Zie <https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/intermediate-assessment-2017/biodiversity-status/marine-mammals/seal-abundance-and-distribution/>, 'Assessment Method'

Kennishiaten

OSPAR

Wil de volgende beoordeling een beter beeld geven, dan moeten er meerdere kennishiaten worden opgevuld. In sommige AU's in de Noordzee zou het verzamelen van data kunnen verbeteren en zou de geografische schaal kunnen worden vergroot. Verder zou de frequentie van de monitoring kunnen worden opgevoerd om daarmee de zeggingskracht van deze beoordeling te vergroten. De redenen waarom de aantallen zeehonden in het verleden afnamen, zouden nader moeten worden onderzocht. Dat zou kunnen leiden tot een beter begrip van de druk waaronder de populaties grijze en gewone zeehonden staan en de gevolgen daarvan. Interacties tussen de grijze en gewone zeehond zouden ook kunnen worden onderzocht om zo te achterhalen hoe beide soorten elkaar beïnvloeden.

Milieudoelen (Art 10)

Gerelateerde doelen

- D1T2: Herstel van rust voor zeezoogdieren en vogels door vermindering van visserij in de Vlakte van de Raan en de Noordzeekustzone (in het kader van het VIBEG-akkoord).
- D1T3: Realiseren instandhoudingsdoelstellingen voor habitat-typen en soorten in de Natura 2000-gebieden op zee (VHR).

Beoordeling Art 8 versus de goede milieutoestand (Art 9)

Overall Status D1 zeezoogdieren	
Conclusie M5 deel I 2018	Toestand verbeterd, maar goede milieutoestand nog niet gehaald.
GMT gehaald	GMT nog niet bereikt
Beoordeelde periode	2009-2014 en 1992-2014 (start- en einddatum beoordeelde periode) Data Nederlandse Waddenzee vanaf 2001
Gerelateerde drukfactoren	Onttrekking van of sterfte/letsel van in het wild levende soorten; Toevoer van antropogeen geluid; Verstoring van soorten door menselijke aanwezigheid

Status Criterium Abundantie en verspreiding van grijze en gewone zeehonden	
Criteria status	Goed
Beschrijving criterium status	Op Noordzee-niveau vertonen zowel de gewone zeehond als de grijze zeehond populaties stabiele of stijgende trends, maar de aantallen zijn in Nederland nog steeds een fractie van omvang in het verleden. Hoewel de omvang van de populaties van de grijze zeehond en de bruinvis zich in Nederland positief ontwikkelt, is de staat van instandhouding van beide soorten volgens de Habitatrichtlijn matig ongunstig. In beide gevallen komt dit doordat de kwaliteit van het leefgebied als ongunstig is beoordeeld. Uit deze beoordelingen kunnen we concluderen dat de Goede Milieutoestand voor zeezoogdieren nog niet behaald is, er ligt met name nog een potentiële opgave op het gebied van de habitatkwaliteit voor de grijze en gewone zeehond.
Gebruikte parameter	Abundantie
Drempelwaarde of gewenste trend (TV upper)	Tenminste een stabiele trend van de populatie grijze en gewone zeehonden
Bron van de drempelwaarde, limiet of trend	Habitatrichtlijn
Bereikte waarde of trend (Value achieved upper)	De aantallen grijze en gewone zeehonden laten een stijgende trend zien.
Trend vergeleken met de vorige beoordeling	Deze vergelijking is niet te maken omdat in 2012 op een andere manier is beoordeeld.
Drempelwaarde of gewenste trend bereikt?	Er is voldaan aan de GMT, omdat er sprake is van stijgende trends.
Beschrijving	Op Noordzee-niveau vertonen zowel de gewone zeehond als de grijze zeehond populaties stabiele of stijgende trends, maar de aantallen zijn in Nederland nog steeds een fractie van omvang in het verleden.
Gerelateerde indicator	D1C3 Grijze Zeehond: Pupproductie